

Міністерство освіти і науки України
Київський Національний Лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології та філософії мов

Курсова робота
З дисципліни «Зіставне мовознавство»

на тему
«Архаїчні архетипи та символи українських та чарівних казок: порівняльний
аспект»

Виконала: студентка 3 курсу,
Групи Па 17-20
Подря Валерія Олександрівна
Керівник:
Кравченко Наталія Кимівна

Київ - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ АРХАЇЧНИХ АРХЕТИПІВ ТА СИМВОЛІВ В УКРАЇНСЬКИХ КАЗКАХ.....	5
1.1 Проблема розмежування понять "архетип" та "символ"	5
1.2 Українські та англійські казки з погляду архетипної символіки.....	6
1.3 Вивчення архетипів та символів у чарівних казках у ракурсу зіставного аналізу.....	9
Висновки до розділу 1.....	10
РОЗДІЛ 2. АРХЕТИПИ ТА СИМВОЛИ В УКРАЇНСЬКИХ ТА АНГЛІЙСЬКИХ КАЗКАХ.....	11
2.1 Архетипи та символи і засоби їхнього вираження в українських казках.....	11
2.2 Засоби маніфестації архетипів та символів в англійських казках.....	13
2.3 Спільне та відмінне у засобах вираження архетипів та символів в українських та англійських казках.....	17
Висновки до розділу 2.....	19
ВИСНОВКИ.....	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	22

ВСТУП

Українські та англійські казки містять різні архетипи та символи, але деякі з них можна знайти у обох культурах. Наприклад, архетип героя-подорожнього зустрічається як українських, так і англійських казках. Головний герой повинен подолати багато перешкод на шляху до своєї мети, що є типовою рисою цього архетипу.

Ще одним спільним архетипом є архетип принца та принцеси. Це мотив, який пов'язаний зі знайденням кохання та збереженням світу. Українські казки зазвичай мають щасливі закінчення, де принц та принцеса одружуються та живуть довго і щасливо, а англійські казки можуть бути більш морально складними, де доля героїв може бути не такою простою.

Українські казки мають багато символів, пов'язаних з природою та землею, таких як дерево життя, горобина, водограй тощо. У англійських казках більше поширені символи, пов'язані зі зброєю та боєм, такі як меч та щит.

Також, українські казки мають сильну зв'язок з культурою селянського життя та традиціями, тоді як англійські казки частіше мають сюжети, пов'язані з королівською владою та знаттю.

Актуальність теми: Тема архаїчних архетипів та символів українських та англійських казок є досить актуальною в контексті сучасної культурної антропології та літературознавства. Ця тема допомагає краще зрозуміти традиції та культурні особливості різних народів та їх вплив на літературну творчість.

Об'єкт: Архетипи та символи є важливими складовими казок, які мають глибокі історичні корені та можуть відображати певні культурні та соціальні цінності. Українські та англійські казки мають свої власні архетипи та символи, але деякі з них можуть бути подібні або мають подібне значення.

Предмет: У порівняльному аспекті архаїчних архетипів та символів українських та англійських казок є їхні спільні та відмінні риси, а також те, як ці символи використовуються для відтворення та передачі певних значень.

Мета дослідження: дослідити архаїчні архетипи та символи українських та англійських казок у порівняльному аспекті є з'ясування спільних та відмінних рис символіки кожної культури та її впливу на суспільство та індивідуальний розвиток людини.

Завдання дослідження:

- Дослідити проблему розмежування понять "архетип" та "символ"
- Проаналізувати Українські та англійські казки з погляду архетипної символіки.
- Проаналізувати архетипита символи у чарівних казках у ракурсу зіставного аналізу.
- Дослідити архетипи та символи і засоби їхнього вираження в українських казках.
- Охарактеризувати засоби маніфестації архетипів та символів в англійських казках.
- Дослідити спільне та відмінне у засобах вираження архетипів та символів в українських та англійських казках.

Структура роботи: робота складається з двох розділів, шести підрозділів, висновку та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 25 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ АРХАЇЧНИХ АРХЕТИПІВ ТА СИМВОЛІВ В УКРАЇНСЬКИХ КАЗКАХ

1.1. Проблема розмежування понять "архетип" та "символ"

Поняття "архетип" та "символ" часто використовуються в контексті аналізу міфів, культур та мистецтва. Ці поняття можуть здаватися подібними, але насправді мають різні значення та використовуються для різних цілей.

Архетип - це універсальний, колективний образ або ідея, який є вбудованим у підсвідомість людей і пов'язаний з певними універсальними темами, такими як народження, смерть, материнство, батьківство, любов та біль. Архетипи є несвідомими та неперевершеними, і можуть виражатися у формі міфів, снов, фантазій, легенд, символів та інших виражень культури. Архетипи допомагають людям зрозуміти та сприймати світ навколо себе[15, 21-28с.].

Символ - це зображення, предмет або дія, які представляють певне значення або ідею. Символи можуть бути використані для вираження конкретних понять, таких як добро та зло, або виражати абстрактні ідеї, такі як свобода або незалежність. Символи можуть бути елементами мистецтва, логотипів, національних символів, традицій та обрядів. Символи можуть бути унікальними для певної культури або групи людей, але можуть також мати універсальне значення та бути використані в багатьох культурах.

Отже, архетип та символ - це два різні, але пов'язані поняття, які використовуються для аналізу та розуміння культурних виражень. Архетипи є більш універсальними та неперевершеними, тоді як символи більш конкретні та можуть мати унікальне значення для певної культури або групи людей. Однак, архетипи та символи можуть взаємодіяти між собою, і символ може відображати або виражати певний архетип. Наприклад, символ дерева може відображати архетип матері-землі або росту та розвитку.

Проблема розмежування понять "архетип" та "символ" може виникати через те, що вони часто використовуються у подібному контексті, але мають

різні значення та використовуються для різних цілей. Для уникнення плутанини варто звернути увагу на те, яке саме поняття використовується у конкретному контексті аналізу та розуміння культурних виражень [13, 178-193с.].

1.2. Українські та англійські казки з погляду архетипної символіки

Українські та англійські казки містять багато архетипних символів, які відображають загальні людські прагнення, страхи та бажання. Нижче я наведу приклади деяких архетипних символів, які можна знайти в українських та англійських казках [14, 35-39с.]:

1. Герой-подорожник. Це архетип, який відображає духовну подорож людини, її пошуки та розвиток. Українська казка "Лисичка та журавель" та англійська казка "Подорож до Візантії" - це приклади казок, де герой-подорожник є центральним персонажем.

Архетип героя-подорожника є дуже поширеним у світовій літературі та культурі, і він відображає духовний розвиток людини через її подорож. У казці "Лисичка та журавель" головний герой-лисичка пройшла складний шлях та зрозуміла важливість дружби та взаємодопомоги. У казці "Подорож до Візантії" герой-подорожник пройшов складний шлях до Візантії, де знайшов справжню любов та здобув нові знання та досвід. Обидві казки використовують архетип героя-подорожника, щоб показати, як важливо пройти складний шлях розвитку та знайти себе у світі.

2. Мудрий старець. Цей архетип представляє мудрість та досвід. Українська казка "Ріпка" та англійська казка "Мудрий камінь" - це приклади казок, де мудрий старець є одним з персонажів.

Архетип мудрого старця є поширеним у багатьох культурах, і часто він використовується для передачі цінних життєвих уроків. У казці "Ріпка" мудрий старець пораджує героям спільно працювати, щоб витягнути ріпку з городу. У казці "Мудрий камінь" мудрий старець дає поради головному герою, який подорожує у пошуках мудрості та знань. Обидві казки

використовують архетип мудрого старця, щоб показати, як важливо слухати досвідчених і мудрих людей[3, 97-106с.].

3. Колодязь. Цей архетип представляє глибинність та загадковість. Українська казка "Колодязь" та англійська казка "Аліса в країні чудес" - це приклади казок, де колодязь виступає як важливий символ.

Українська казка "Колодязь" та англійська казка "Аліса в країні чудес" - це приклади казок, де колодязь виступає як важливий символ.

У казці "Колодязь" колодязь символізує глибинність та загадковість. Головний герой опиняється в колодязі, який представляє собою таємничу пустоту, що може приховувати небезпеку або незвідані можливості. Колодязь також може символізувати надію на вибавлення з скрутного становища.

У казці "Аліса в країні чудес" колодязь символізує глибинність та здатність перейти в інший світ. Головна героїня падає в колодязь та опиняється в країні чудес, де кожен перехожий може стати свідком дивовижних подій та змінитися назавжди. Колодязь також може символізувати порожнечу, яка може приховувати небезпеку або принести вибавлення [4, 49-51с.].

В обох казках колодязь виступає як символ глибинність та загадковість, який може приховувати небезпеку або незвідані можливості. Колодязь також може символізувати перехід у новий світ, де герой може знайти вибавлення або змінитися назавжди.

4. Волшебний ліс. Цей архетип представляє таємницю та магію. Українська казка "Мавка" та англійська казка "Лісова книга" - це приклади казок, де волшебний ліс виступає як важливий символ.

Українська казка "Мавка" та англійська казка "Лісова книга" - це чудові приклади казок, де волшебний ліс виступає як важливий символ.

У казці "Мавка" волшебний ліс символізує таємницю та магію природи. Головний герой зустрічає там мавку - вродливу дівчину, яка має надприродні здібності та живе в гармонії з природою. Ліс у цій казці також

символізує духовну чистоту та єдність з природою, яку герой повинен знайти, щоб здобути щастя.

У казці "Лісова книга" волшебний ліс символізує таємницю та магію знання. Головний герой знаходить там таємничу книгу, яка допомагає йому зрозуміти світ та здобути мудрість. Ліс у цій казці також символізує внутрішній світ героя, його духовність та розвиток.

В обох казках волшебний ліс виступає як символ таємниці та магії, який відкриває героям нові можливості та розуміння світу. Ліс також може символізувати природу та її загадковість, яка веде до здобуття мудрості та духовного розвитку.

5. Дракон. Цей архетип представляє виклик та небезпеку. Українська казка "Як Василь завоював дівчину" та англійська казка "Сто тисяч вороттяч" - це приклади казок, де дракон виступає як важливий символ.

Українська казка "Як Василь завоював дівчину" розповідає про молодого хлопця, який повинен поборотися зі страшним драконом, щоб одружитися з принцесою. Дракон у цій казці представляє виклик та небезпеку, який герой повинен подолати, щоб досягти своєї мети [17, 48с.].

Англійська казка "Сто тисяч вороттяч" розповідає про принца, який повинен поборотися зі страшним драконом, щоб звільнити принцесу, яку він полюбив. Дракон у цій казці також представляє виклик та небезпеку, який герой повинен подолати, щоб досягти своєї мети.

У обох казках дракон виступає як символ небезпеки та перешкоди, яку герой повинен подолати, щоб довести свою мужність та здобути перемогу. Водночас, дракон може також символізувати силу та могутність, які герой повинен подолати, щоб стати сильнішим та мудрішим [19, 45-47с.].

1.3. Вивчення архетипів та символів у чарівних казках у ракурсі зіставного аналізу

Вивчення архетипів та символів у чарівних казках в ракурсі зіставного аналізу може допомогти зрозуміти спільні та відмінні риси культурних виражень різних народів та епох.

Зіставний аналіз полягає у порівнянні двох або більше об'єктів, щоб визначити їх схожості та різниці. У контексті вивчення архетипів та символів у чарівних казках, зіставний аналіз може допомогти виявити ті аспекти, які є спільними для казок різних культур, а також ті, які є унікальними та відображають специфічність кожної культури [16, 439с.].

Наприклад, архетип "герой-подорожник" зустрічається в багатьох казках різних культур, але характерні риси та мотивації цього героя можуть бути різними. Порівняння казок, які містять цей архетип, може допомогти визначити спільність та різниці у розумінні та представленні цього архетипу в різних культурах.

Крім того, зіставний аналіз може також допомогти виявити роль символів у казках різних культур. Наприклад, символ "колодязь" може мати різне значення в різних культурах. Порівняння казок, де цей символ використовується, може допомогти зрозуміти, як він сприймається та використовується в різних культурах, та виявити спільні та відмінні аспекти його значення [11, 546с.].

Таким чином, зіставний аналіз може бути корисним інструментом у вивченні архетипів та символів у чарівних казках, оскільки він дозволяє виявити спільні та відмінні риси між культурами та їхніми казками. Це допомагає краще зрозуміти значення та функцію архетипів та символів у різних контекстах, а також з'ясувати, які з них є універсальними та зустрічаються в більшості культур, а які є більш специфічними.

Зіставний аналіз також може допомогти виявити культурні особливості та відмінності у сприйнятті та використанні архетипів та символів. Наприклад, українські казки можуть мати більший фокус на земних

архетипах, таких як колодязь, тоді як англійські казки можуть більше використовувати архетипи зв'язані з магією та фантазією, такі як чаклун та волшебний ліс [18, 105-117с.].

Зіставний аналіз також дозволяє зрозуміти, які архетипи та символи можуть бути використані для викладення певних моральних чи етичних ідей в різних культурах. Наприклад, герой-подорожник може представляти пошуки сенсу життя та особистісного розвитку, тоді як мудрий старець може відображати значення досвіду та мудрості у житті людини.

Отже, зіставний аналіз може бути важливим інструментом у вивченні архетипів та символів у чарівних казках, який допомагає зрозуміти їх значення та функцію в різних культурах та контекстах [9,58с.].

Висновки до розділу 1

Наукові дослідження архаїчних архетипів та символів в українських казках базуються на еретико-методологічних підходах. Ці підходи передбачають відхід від традиційних методів дослідження та відкриття нових можливостей для вивчення культурної спадщини.

Вивчення архаїчних архетипів та символів в українських казках засноване на глибокому аналізі тексту та дослідженні його контексту. Дослідження базуються на інтердисциплінарних підходах, включаючи антропологію, психологію, літературознавство та фольклористику.

Результати таких досліджень можуть розширити наше розуміння культурних традицій та взаємозв'язків між культурами. Дослідження архетипів та символів може також допомогти збереженню та відтворенню національної культурної спадщини.

Отже, вивчення архаїчних архетипів та символів в українських казках базується на еретико-методологічних підходах, що дозволяють розширити наше розуміння культурних традицій та взаємозв'язків між культурами.

РОЗДІЛ 2. АРХЕТИПИ ТА СИМВОЛИ В УКРАЇНСЬКИХ ТА АНГЛІЙСЬКИХ КАЗКАХ

2.1. Архетипи та символи і засоби їхнього вираження в українських казках

Українські казки багаті на різноманітні архетипи та символи, що використовуються для передачі моральних та етичних цінностей. Деякі з найбільш поширених архетипів та символів українських казок включають[2, 45-48с.]:

1. Герой-подорожник: цей архетип є центральним у багатьох українських казках, таких як "Лисичка та журавель" та "Казка про Івасика-Телесика". Герой-подорожник символізує духовну подорож людини, її пошуки та розвиток.

2. Мудрий старець: цей архетип часто з'являється у вигляді мудрого батька, дідуся або іншого старшого родича, який надає поради та допомогу герою. Мудрий старець символізує мудрість та досвід.

Українські казки часто використовують образ мудрого старця як символ мудрості та досвіду. Вони надають поради та допомагають героям подолати труднощі та знайти свою долю. Цей архетип є одним з найбільш універсальних та поширених у світовій літературі.

3. Колодязь: українські казки часто містять образ колодязя, який символізує глибинність та загадковість. Наприклад, у казці "Колодязь" герой занурюється у колодязь, щоб знайти втрачену річ, і знаходить там цілу нову світову систему.

Також, в казці "Колодочка" колодязь використовується як символ відродження та очищення, коли герой піддається спокусам та гріхам, а потім занурюється у колодязь, щоб очистити свою душу та знайти нове життя. У інших казках колодязь може виступати як символ підземного світу, зв'язку з попередніми поколіннями та минулим часом, а також як місце знаходження скарбів та таємниць [5, 37-39с.].

4. Ліс: ліс є важливим символом українських казок, що представляє загадковість та небезпеку. У казці "Мавка" ліс є домом для духів лісу, а в казці "Лісова книга" ліс містить таємниці та магію.

У казці "Лісова пісня" ліс виступає як символ місця, де люди можуть знайти спокій та знайти відповіді на свої запитання.

5. Дракон: дракон виступає як символ виклику та небезпеки у багатьох українських казках, таких як "Як Василь завоював дівчину". Він може символізувати сили зла, з якими герой повинен боротися, або внутрішні бар'єри, які герой повинен подолати, наприклад, у казці "Маруся Нічко". Дракон також може виступати як образ сили, яка може бути використана для досягнення мети, як у казці "Сестриця Аленушка та братець Іванушка".

У казці "Лисичка та заєць" дракон виступає як символ силової надмірності та глупоти, коли заєць підводить його до колодязя і дракон не може вийти з нього через свої розміри. Ця казка показує, як діяти розумно та з використанням здогаду та логіки, щоб перехитрити своїх ворогів.

6. Колодязь: українські казки часто використовують колодязь як символ глибинної мудрості та загадковості. У казці "Колодязь" колодязь виступає як символ з'єднання з іншим світом та заглиблення в душу. В казці "Василько-зозуля" колодязь символізує зв'язок між життям та смертю.

В англійських казках також можна знайти символіку колодязя. У казці "Красуня та чудовисько" колодязь є місцем, де Батько Мавро зберігає свої чарівні скарби та де герой глибше знайомиться зі своїм внутрішнім світом. У казці "Золота рибка" колодязь символізує місце з'єднання з водним світом та можливість здійснення бажань.

7. Мудрий старець: українські казки також часто використовують образ мудрого старця як символ мудрості та досвіду. У казці "Ріпка" мудрий старець надає поради та допомагає героям зібрати врожай. В казці "Медовий місяць" мудрий старець вчить героя, як впоратися зі злими силами.

8. Волшебний ліс: українські казки часто використовують ліс як символ таємниці та магії. У казці "Мавка" ліс виступає як місце, де

зустрічаються різні світи, а в казці "Котигорошко" ліс символізує привабливу невідомість.

В англійських казках також можна знайти символіку лісу. У казці "Червона Шапочка" ліс виступає як місце, де головна героїня зустрічає вовка, що символізує небезпеку. У казці "Рапунцель" ліс відображає віддаленість та відчуженість головної героїні від світу. Також у багатьох англійських казках ліс може бути місцем, де герої зустрічають чарівних істот та дивовижні рослини.

9. Герой-подорожник: українські казки також часто використовують образ героя-подорожника, який відображає духовну подорож людини та її пошуки. У казці "Лисичка та журавель" герой-подорожник зустрічає різні перешкоди на своєму шляху, а в казці "Казка про весілля" герой-подорожник вчиться цінувати те, що важливе у житті.

Наприклад, у казці "Казка про Івасика-Телесика" головний герой Івасик-Телесик відправляється у далеку подорож, щоб допомогти своїм братам та сестрам. Під час своєї подорожі він зустрічає різні перешкоди та вчиться долати їх, розвиває свої здібності та характер. Також у казці "Коза-дереза" герой-подорожник у вигляді козеняти повинен допомогти своїй матері та братам, які потрапили у небезпеку. Він зустрічає різні перешкоди та вчиться бути розумним та винахідливим, щоб знайти вихід зі складної ситуації. Усі ці елементи сприяють духовному розвитку героя-подорожника та допомагають йому здобути нові знання та навички.

2.2. Засоби маніфестації архетипів та символів в англійських казках

Англійські казки також багаті на архетипи та символіку. Давайте розглянемо кілька засобів їх вираження [6, 144с.]:

1. Магічні предмети: у багатьох англійських казках зустрічаються магічні предмети, такі як чоботи-швидкохідці у казці "Червона Шапочка", кришталеві черевики у казці "Золушка", та магічне зеркало у казці "Снігова

королева". Ці предмети можуть символізувати духовний розвиток, самовдосконалення та трансформацію.

Магічні предмети є важливою складовою багатьох казок, в тому числі і англійських. Вони можуть надавати героєві додаткові сили та здібності, а також допомагати у досягненні мети. Однак, магічні предмети не просто інструменти, вони можуть також символізувати духовний розвиток та самовдосконалення героя.

Наприклад, у казці "Червона Шапочка" чоботи-швидкохідці символізують героїню, яка вирішує сама обирати свій шлях та швидко пересуватися в житті. У казці "Золушка" кришталеві черевики символізують те, що кожен має право на щастя та успіх, незалежно від свого стану чи походження. А магічне зеркало у казці "Снігова королева" може символізувати внутрішній світ героя, його пізнання та самовідображення [10, 114с.].

Таким чином, магічні предмети не тільки додають казкам містичної аури, а й допомагають читачеві розуміти глибинний зміст казки та духовні випробування героїв.

2. Міфічні тварини: у багатьох англійських казках зустрічаються міфічні тварини, такі як дракони, феї, елефанти, єдинороги та багато інших. Ці тварини можуть символізувати сили добра та зла, духовні випробування, або різні аспекти людської природи. Наприклад, дракон може символізувати силу та владу, а фея - мудрість та ніжність.

Також важливо зазначити, що міфічні тварини можуть бути пов'язані з конкретними культурними та релігійними віруваннями. Наприклад, дракон в китайській культурі символізує щастя та процвітання, а в християнській символіці єдиноріг може означати чистоту та духовну силу. Такі тварини можуть мати глибокий культурний та історичний контекст, що підсилює їх символічне значення в казці.

3. Тваринні персонажі: тварини в англійських казках можуть виступати як архетипи та символи. Наприклад, лисиця може символізувати

хитрість та обман, а вовк - жорстокість та гнів. У казці "Три поросятка" вовк виступає як виклик, який треба перебороти, щоб довести свою силу та мужність.

Наприклад, зайці та кролики можуть символізувати швидкість та легкість, а ведмідь може символізувати силу та мужність. Також тварини можуть мати людські риси та поведінку, що робить їх більш доступними та зрозумілими для читачів.

4. Фантастичні персонажі: фантастичні персонажі, такі як дракони, ельфи, кентаври та інші, часто використовуються в англійських казках як символи. Наприклад, у казці "Гаррі Поттер та філософський камінь" фенікс символізує відродження та перетворення.

Наприклад, дракони можуть символізувати силу та могутність, а також бути персонажами, які потребують подолання для досягнення цілей. Ельфи часто використовуються як символи краси та елегантності, а кентаври - як символи мудрості та сили [12, 98-99с.с.].

У книзі "Гаррі Поттер та філософський камінь" фенікс символізує відродження та перетворення, оскільки цей персонаж може відроджуватись зі своїх власних попелів. Це нагадує нам про те, що життя складне та може мати багато труднощів, але завдяки перетворенню та зміні ми можемо вирости та розвинутись.

У загальному, фантастичні персонажі можуть бути використані як символи різних ідей та концепцій, і допомагають читачам краще розуміти та сприймати історії, що розповідаються.

5. Природа: природа в англійських казках може виступати як символ життя, зрілості та відродження. У казці "Питання терену" Льюїса Керрола, перехід через річку символізує перехід у нове життя та нові можливості.

У казці "Питання терену" Льюїса Керрола, перехід через річку може символізувати перехід у нове життя та нові можливості, оскільки головний герой Аліса перетинає річку та потрапляє у фантастичний світ, де зустрічає

багато нових персонажів та переживає різні пригоди. Це може нагадувати нам про те, що життя може бути непередбачуваним та повне змін, але з новими можливостями може прийти і новий рівень зрілості та досвіду.

У інших казках, наприклад, "Лісова пісня" Рудуард Кіплінг, ліс може символізувати пригоди та небезпеку, а також дику та необережну природу людей. Однак, природа може також символізувати гармонію та спокій, як у казці "Таємничий сад" Френсіс Годвін Бернетт.

У загальному, природа може мати різні символічні значення в англійських казках та літературі загалом, і допомагає читачам краще розуміти та сприймати історії, що розповідаються.

6. Числа: числа також можуть бути символами в англійських казках. Наприклад, у казці "Три маленькі поросята" число "три" символізує повноту та закінчення, оскільки є трьох поросят, які змагаються з вовком, а він не може перемогти, поки не здолає всіх трьох. У казці "Снігова королева" число "сім" також є символом, оскільки Кай був ув'язнений у замку Снігової королеви протягом семи років, що символізує його подвійне позбавлення від тепла та любові.

Числа можуть символізувати різні ідеї та концепції, такі як повнота, закінчення, кількість, подвійне позбавлення від тепла та любові, тощо.

У казці "Три маленькі поросята", число "три" може символізувати повноту та закінчення, оскільки є трьох поросят, які змагаються з вовком, і він не може перемогти, поки не здолає всіх трьох. Це може нагадувати нам про те, що коли ми працюємо разом, ми можемо досягти більшого успіху, ніж якщо б ми працювали окремо.

У казці "Снігова королева", число "сім" може символізувати Каєве подвійне позбавлення від тепла та любові, оскільки він був ув'язнений у замку Снігової королеви протягом семи років. Це може нагадувати нам про те, що тепло та любов можуть бути дуже важливими для нашого життя, і коли ми відчуваємо їх брак, ми можемо почуватись втраченими та самотніми.

У загальному, числа можуть мати різні символічні значення в англійських казках та літературі загалом, і можуть допомагати читачам краще розуміти та сприймати історії, що розповідаються.

2.3. Спільне та відмінне у засобах вираження архетипів та символів в українських та англійських казках

Існують як спільні, так і відмінні засоби вираження архетипів та символів в українських та англійських казках.

До спільних можна віднести, наприклад, такі символи, як ліс, вода, сонце, місяць, зірки. Ці символи використовуються в обох культурах для передачі певних ідей і концепцій.

Однак, існують і відмінності в засобах вираження архетипів та символів в українських та англійських казках. Наприклад, українські казки часто використовують образ ведмедя як символу сили і могутності, тоді як у англійських казках ведмідь може виступати як символ необдуманого поведінки чи грубості.

Крім того, казки різних культур можуть мати різні архетипи, які відображають специфічні для цих культур концепції та ідеали. Наприклад, українські казки часто мають архетип мудрого старця, який символізує досвід та мудрість, тоді як у англійських казках може використовуватися архетип лиса як символ хитрості та здібності до маніпулювання.

Отже, хоча існують спільні засоби вираження архетипів та символів в українських та англійських казках, вони можуть мати свої відмінності, які відображають специфічні культурні концепції та ідеали.

Українські та англійські казки мають спільні та відмінні засоби вираження архетипів та символів. Серед спільних можна виділити такі[8, 596с.]:

1. Антропоморфні персонажі: у обох традиціях часто зустрічаються персонажі, які мають риси людей, але є представниками тваринного світу.

Наприклад, українська казка "Коза-дереза" та англійська казка "Пітер Кролик".

2. Природа як символ: обидві традиції використовують природні елементи, такі як ліс, гори, річки тощо, як символи різних архетипів. Наприклад, українська казка "Лісова пісня" та англійська казка "Лісова книга".

3. Герой-подорожник: цей архетип є важливим у обох традиціях і є представленим у таких казках, як українська "Лисичка та журавель" та англійська "Аліса в країні чудес".

У відмінності можна виділити такі [7, 9с.]:

1. Кольори: українські казки використовують яскраві кольори, такі як червоний та зелений, як символи різних архетипів, тоді як англійські казки частіше використовують біле та чорне, як символи добра та зла.

2. Магічні предмети: українські казки мають багато магічних предметів, таких як магічна паличка або магічний ковш, які використовуються героями для досягнення своїх цілей, тоді як в англійських казках магічні предмети менш розповсюджені.

3. Кулінарні символи: українські казки та англійські казки використовують кулінарні символи для передачі певних ідей та значень. Наприклад, українська казка "Колобок" та англійська казка "Гензель та Гретель" використовують символіку печеного виробу, який є джерелом їжі для героїв. В обох казках печений виріб може символізувати виживання та вибір між голодом та ситістю.

З іншого боку, українська казка "Ріпка" та англійська казка "Дім, що стояв на курячих ніжках" використовують кулінарні символи як частину сюжету. У "Ріпці" герої готують страву з ріпки, а у "Домі на курячих ніжках" діти знайшли чудову кухню та з'їли смачну їжу. У цих казках кулінарні символи відображають комфорт та благополуччя[1, 15-19с.].

Отже, обидві культури використовують кулінарні символи як засіб передачі певних значень та ідей, проте спосіб використання може відрізнитися в залежності від контексту і сюжету казки.

Висновки до розділу 2

Архетипи та символи є важливою складовою культурної спадщини різних народів і можуть бути знайдені в українських та англійських казках. Їх дослідження допомагає розширити наше розуміння світу та його символіки, а також розуміння культурних традицій.

Українські казки містять такі архетипи, як герой-подорожній, батько-мудрець, зла мати та інші. Символи, такі як дерево життя, горобина, сонце та місяць, також зустрічаються у багатьох українських казках.

У англійських казках також можна знайти багато архетипів та символів, наприклад, принцеса, дракон, чаклун, чарівна палиця та багато інших. Вони відображають особливості культури та її світогляду.

Дослідження архетипів та символів у казках різних культур допомагає розуміти сутність та особливості культур, зберігати та відтворювати їхню спадщину. Вивчення казок різних народів може також допомогти розвивати толерантність та повагу до інших культур та їхньої спадщини.

Отже, архетипи та символи є важливою складовою культурної спадщини різних народів, а їх дослідження допомагає розширити наше розуміння світу та культурних традицій.

ВИСНОВКИ

Дослідження архаїчних архетипів та символів українських та англійських казок дозволяє нам зрозуміти спільні риси та відмінності у культурних традиціях цих народів.

Обидві культури містять архетипи героя-подорожнього, принца, принцеси, чаклуна та багатьох інших. Символи, такі як дерево життя, горобина, сонце та місяць, також зустрічаються у обох культурах.

Проте, в українських казках можна знайти багато символіки, яка пов'язана з природою та землею, таку як водограй, зелена трава, хвилі та гірські вершини. У англійських казках більш поширені символи, які пов'язані зі зброєю та боєм, такі як меч та щит.

Також, українські казки мають сильну зв'язок з культурою селянського життя та традиціями, тоді як англійські казки частіше мають сюжети, пов'язані з королівською владою та знаттю.

Архетипи та символи є важливими елементами багатьох казок, незалежно від країни походження. Однак, вони можуть мати різні вияви в різних культурах. Розглянемо деякі архетипи та символи українських та англійських казок.

- Герой-мандрівник: Українські казки часто містять героя-мандрівника, який шукає своє місце у світі. Наприклад, це може бути хлопчик, який вирушає у світ, щоб знайти свою кохану. У британських казках також є герої-мандрівники, але вони частіше бувають чарівниками або героями з великими здібностями, які рятують принцес із замку.

- Злодій: Українські казки часто містять злодіїв, які прагнуть збагатитися за рахунок інших. У британських казках також є злодії, але вони зазвичай не є центральними персонажами і мають менш важливу роль.

- Добрий чаклун: Українські казки часто містять чаклунів, які допомагають героям досягнути їхніх цілей. Це можуть бути добрі чаклуни, які надають поради та допомогу, або злий чаклун, який намагається завадити

героєві. В британських казках також є чаклуни, але вони зазвичай не мають такої вагомості ролі в розвитку сюжету.

- Птах-вісник: В українських казках часто зустрічається птах-вісник, який передає героєві важливу інформацію або виконує певну місію.

Отже, дослідження архетипів та символів українських та англійських казок допомагає розширити наше розуміння різних культур та їхніх спадщин. Це також підкреслює важливість збереження культурної різноманітності та толерантного ставлення до інших культур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрушко М.В. Українське підліткове фентезі та потенціал його вивчення в системі ЗЗСО 2022, 15-19с..
2. Астрахан Н.І.. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми. 2021; 45-48с.
3. Батюк Н.О., Лісовська Н.Ю. Педагогічна доцільність ознайомлення студентів-педагогічна доцільність ознайомлення студентів-хореографів із образно-символічною системою уявлень українського народу. Актуальні питання мистецької освіти та виховання, 2019, 97-106с.
4. Бутенко, Е. Філософський аспект архетипів у творчості. 2023, 49-51с.
5. Волкова, Г. В. Ритуал у збереженні та трансляції культурних цінностей. 2021, 37-39с.
6. Головатий, М. Ф. Політична міфологія. К.: МАУП, 2019; 144с.
7. Гоцалюк А.А. Неотрадиціоналізм як соціокультурний феномен України. Дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософських наук, 2019; 9с.
8. Давидченко І.Д. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ. Глухівські читання-2022. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук: Збірник матеріалів XII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 2022.–596 с.
9. Ільїна О.В. Архетипні концепти українського художнього мовомислення;2021; 58с.
10. Карауланова А.А. Відтворення історичного колориту поетичних текстів в англо-українському перекладі 2023; 114с..
11. Левицького А.Е., Клименко Н.Ф., Мартинюк А.П., Огуя О. Д., Полюжина, М. Дем'янкова В. З., Степанова Ю. С. на монографію Бялика ВД «Епістемологія лексичного квантора»: 2019.–546 с.,
12. Маліков В.В., Міщенко, М.М. Українська культура. 2021; 98-99с.

13. Ніколова О.О. Провідні орієнтири порівняльних студій типології псевдоморфних персонажів. 2019; 178-193с.
14. Пушонкова О.А., Шевченко З.В., Овчаренко О.В., Тарнавська Л.Д. Гендерні відносини: архетип, стереотип, ідентичність: навчально-методичний посібник. видавець Чабаненко Ю.2019; 35-39с.
15. Садовенко С.М. (Хронотопи аксіосфери української народної художньої культури. 2019; 21-28с.
16. Свербілова Т. Дослідження з порівняльного літературознавства в Росії: традиції та сучасний стан. 2019, 439.
17. Смольницька О.О. Лунарна символіка у вірші «A Hymn to the Moon» леді Мері Вортлі Монтегю і вибраних поезіях Віри Вовк: компаративний аналіз у перекладознавчому аспекті. Держава та регіони. Серія "Гуманітарні науки, 2022, 48с.
18. Смольницька. О "Лісова пісня" Лесі Українки і паралелі в інших літературах: від міфу та казки до фентезі. *Philological Treatises*, 2021; 105-117с.
19. Судакін О.В. Моделювання поетики фентезі в романі Дж. РР Толкіна «Володар перснів» (Master's thesis, Український державний університет науки і технологій, Дніпро). 2021; 45-47с.